

Martin Ishøys prædiken 2. søndag i advent

Taler
Martin Ishøy
Præst

Dato
4. december 2011

Sted
Balle Kirke

Omstændigheder

Prædikentekst
Matthæusevangeliet kapitel 25, vers 1-13

Salmer

Vi sidder i mørket, i dødsenglens skygge
Luk øjne op, o kristenhed
Sluk alle byens lys i nat i **Salmer og sange i Kirke og skole**
Blåt vælded lys frem bag skyers skred
Kornet, som dør i jorden
Skyerne gråner, og løvet falder

1

Klimatopmøde i Durban, kirken og grunde til håb

5 For to år siden smed verdens forsamlede politikere en verdenshistorisk mulighed for en klimaaf tale på gulvet i København. Nu, hvor politikerne er forsamlede i Durban, tør ingen tro på en forpligtende aftale. Men tro er hvad Gud søger, og derfor må kirkerne på banen med alvorsord og håb. Vi tør håbe, for det er lys forude.

10 Det er bemærkelsesværdigt, hvor lidt pressedækning vi oplever af klimatopmødet i Durban, COP 17. Det er selvfølgelig en kombination af fraværet af ”breaking news”, fraværet af gennembrud i forhandlingerne på den ene side, og så det at vi ikke har lyst til at høre eller læse om, hvor elendigt det går med klimaet. Det sælger simpelthen ikke aviser. Man har sagt, at pressen er den 15 fjerde statsmagt – ved siden af den lovgivende, den dømmende og den udøvende magt, men langt hen ad vejen er pressen præcis lige så følgagtig i forhold til populære folkestemninger som politikerne; mindst!

20 Men der er noget dialektik i det her. For vi ved jo godt, at det går elendigt, mange ved godt, at EU øjensynligt er de eneste såkaldte magtfaktor, som for alvor presser på for at opnå bindende politiske aftaler. De lande som rammes hårdest af klimaforandringerne, betragtes simpelthen ikke som en magtfaktor. Vi ved det godt, men så længe vi bare godt ved det, er der ingenting, der flytter

25 sig. Først i det øjeblik det begynder at fylde meget mere i medierne og i den offentlige samtale, begynder der at komme skred i tingene. Først i det øjeblik bliver presset så markant, at det får politiske konsekvenser. Først så holder det op med at være en kold viden, og bliver en varm viden, en aktiv viden og en aktiv energi til forandring. Det er det, der er dialektikken; bevægelsen fra kold til varm viden – fra paratviden til eksistentiel viden.

30 For to år siden var mediesituationen en anden. Da var der massiv opmærksomhed på klimatopmødet. Hele efteråret var der stort set ikke gået en dag, hvor klimaet ikke blev nævnt i radio/TV og aviser. Rapporter om konsekvenser for mennesker og natur og økonomien blev omtalte hele tiden. I 35 dag ved vi, at rapporterne underdrev, og at konsekvenserne allerede er meget mere alvorlige end forudsagt. Dengang lykkedes det os fra Grøn Kirke at få rigtig mange kirker til at slå 350 slag med kirkeklokkerne netop på denne søndag. 350 er nemlig atmosfærens tålegrænse for CO₂, hvis 40 temperaturstigningerne skal blive under 2 graders celsius, og klimaforandringerne ikke skal løbe løbsk. I dag er der meget ringe håb for at det skal lykkes på sigt. Dengang sagde en af klimaeksperterne, at vi havde tre 45 muligheder: at modvirke klimaforandringerne, at tilpasse os dem, og at lide under dem. Vi ville komme til at gøre alle tre ting. Spørgsmålet var, hvordan blandingen blev. Jo mere vi modvirkede klimaforandringerne, desto mindre kom vi til at lide under dem. I dag er der ringe vilje til at modvirke 50 klimaforandringerne, hvilket vil sige, at menneskeheden og kloden komme til at lide så meget desto mere.

55 Det vil kirken ikke gøre noget direkte ved. Ingen steder – i hvert fald i Europa – opfatter kirkerne sig som politiske magthavere. Men mange steder har kirkens liv stærke indirekte påvirkninger på politikken. Anderledes kan det heller ikke være, så længe de fleste er tilsluttet en kirke, og kirkerne faktisk er kirker og ikke bare offentlige serviceorganer. Kristendommen betyder noget, den kender forskel på godt og ondt, og kirkerne går ind i samtiden som de værdibærende 60 institutioner, som de er.

Jeg er nød til at nævne et helt aktuelt eksempel på den forlegenhed og vantro, Danmarks kirkelige tilstande vækker i næsten alle andre europæiske lande. I forbindelse med Danmarks overtagelse af EU-formandskabet, har de 65 europæiske kirkers sammenslutninger henvendt sig til den nationale regering, altså den danske, med henblik på at føre de samtaler og etablere kontakter, som

de altid gør, når et land overtager EU-formandskabet. Men vores regering har
øjensynligt været i syv sind over, hvordan den skulle reagere. Europaminister
65 Vammen har demonstreret en fascinerende mangel på viden om de europæiske
kirkers forhold til og i EU – formodentligt svarende til de fleste andre danskere.
Men de er ikke europaministre.

Selvfølge har kirken vigtige og vedkommende indspil til de regeringer, som er
70 sat til at arbejde for samfundenes ve og vel. I Danmark har man bare mistet
erkendelsen af det, som i langt de fleste andre lande er en selvfølge.
Kirkens opgave er at forkynde håb. I adventstiden er det simpelthen
hovedoverskriften over kirkens liv; at forkynde håb. Og guderne og alle andre
skal vide, at vi har al mulig brug for håb i den klima- og miljøsituation, som
75 kloden befinder sig i i dag. Derfor var der nogle som for de to år siden fandt på,
at klimatopmødet foregik i ”Hope-nhagen”.

Men hvordan i alverden skulle der være håb i noget, som ikke betyder noget, og
ingen forskel gør i den verden, som er vores liv? Folk der opfatter kirkens
80 budskab på den måde, forveksler det med en sovepille.... Kirken kan ikke
forkynde håb, hvis dens tale og handlinger reelt demotiverer selvsamme håb. Så
er der ikke noget håb. Kun en tom skal. Det budskab, den guddommelige
virkelighed eller nåde, uden hvilken kirken ingenting er, kan ikke adskilles i
enkeltdele, som man så kan vælge efter behag; altså noget der var til trøst, og
85 noget der var til håb, og noget der var til inspiration, og noget der var til
selvbesindelse og kritik. Ligesom syndernes forladelse ikke kan gradbøjes, kan
nåden heller ikke adskilles i enkeltdele.

Kirken skal gøre Guds ord og nåde, dvs. virkelighed gældende i virkeligheden.
90 Dermed vil kirken rent faktisk gøre tjeneste som den fjerde statsmagt, som
medierne burde være. Altså: det er en tanke værd, at kirken både i dag og i
fortiden har været kritiseret for tandløst at underkaste sig den offentlige mening.
Er det ikke præcis det, de mere og mere kommercialiserede medier gør – når de
for eksempel undlader at skrive om det, som folk ikke kan lide at høre?

95 Netop dette kirkelige opdrag burde intet sted være mere oplagt end i Danmark
med vores folkekirkeordning, hvor kirken ikke er staten eller omvendt, men
hvor kirken står i et ægteskabeligt forhold til staten. Gensidig kærlighed i
medgang og modgang. Hvis ægtefællen begynder at drikke, skal man ikke
100 ignorere det, men prøve at få ham eller hende på ret kurs igen, og der kan helt

sikkert være situationer, eksempelvis klimasituationer, hvor kirken skal tale
alvorsord til statsmagten, dvs. politikerne og deres demokratiske vælgere, så de
finder ind på ret kurs igen. Vi har kun én Jord, og nu er den ved at bryde
105 sammen under klimaforandringer og andre menneskeskabte miljøkriser, fordi
den eneste logik politikerne arbejder efter, er økonomisk rationalitet. Når det
kommer til stykket, er der intet andet der bestemmer i dag; hverken økologisk
rationalitet – dvs. kloden bæredygtighed, æstetisk rationalitet – dvs. skønhed,
religiøs rationalitet – dvs. evangeliet og kærligheden, og heller ikke etik og moral.
110 Det er på tide, at kirken kommer på banen og gør sin pligt og ”råber fra tagene”
og ud i samfundet, at det ikke er Guds vilje, at verden skal kastes ud i klima- og
miljøkaos, eller at millioner skal gøres til klimaflygtninge, men at der er kraft og
mod og inspiration at hente hos Gud til en bedre vej at gå, en vej med
retfærdighed og skønhed og taknemmelighed for det daglige brød.

115 Der er selvfølgelig kirkelige røster, og nogle steder hele kirker, som faktisk tager
deres kald alvorligt og forsøger at gøre Guds ord gældende. Overhovedet for den
græskortodokse kirke har eksempelvis d. 23. november sendt en opfordring til
verdens ledere, samlet til COP17, hvor han understreger, at de umådelige
120 klimaudfordringer, som verden står overfor, kun er overfladen på en
grundlæggende moralsk og åndelig krise, og at kirkens opgave er at gøre alle
mennesker af god vilje følsomme og energiske i forhold til klimaudfordringerne.
Business as usual er ingen mulighed. Det handler om at sikre moralsk lederskab i
verden i en situation, hvor Jordens livs integritet og mangfoldighed er truet.
125 Ødelæggelse af miljøet er en synd mod Gud, skriver han, men det er også en
”forbrydelse mod menneskeheden”. Nu og for fremtidens generationer. Den
største vrangforestilling er, at indgreb overfor klimaforandringerne ikke må
påvirke den økonomiske vækst – slutter det græsk-ortodokse overhoved. Der er
også andre kirkelige røster, der også denne gang har sagt tilsvarende indlysende
130 ting.

Men hvad er det der kan gøre os følsomme og energiske? Hvad er det der kan
gøre vores kolde viden varm og eksistentielt bevægende? Hvad med at lade
dagens tekst være sparring til klimaforandringerne? Her gælder det jo faktisk om
135 at kende vores besøgelsestid og være vågne. Lignelsen om de fem kloge og de
fem tåbelige brudepiger sætter ord på en uafviselig sandhed. Der er grænser for
hvor dum, man kan tillade sig at være. Det er som bekendt ikke pointen i det
kristne evangelium, men det er sandt, at man kan nok trække kamelen til
vandhullet, men man kan ikke tvinge den til at drikke, og mod dumhed kæmper

selv guderne forgæves. Jo mindre menneskeheden imødegår klimaforandringerne, desto mere kommer menneskeheden til at lide under dem.

145 Men teksten har også andre lag. Brudejomfruerne venter jo. De sidder i nattemørket og venter helt indtil midnat. De venter på ham, der skal komme, og de nyder hverken vådt eller tørt. Også derfor er teksten så velegnet i dag, hvor vi venter og håber på flere niveauer. For det er advent, ventetiden indtil hele verdens brudgom skal komme. ... Engang, hvor advent blev mere anerkendt for
150 hvad den er, var det en åndelig forberedelsestid, og enhver åndelig praksis kræver et fokus og et afkald; fokus på sagens selv – og afkald på alt det, der påkalder sig opmærksomhed, men fjerner den fra fokus. Derfor har advent været en fastetid. Faste er jo først og fremmest en åndelig ting, et indre afkald på det, som man faster fra. Det har ofte været det at spise kød. Nogle kirker i Sydtykland har
155 arbejdet med at faste fra at køre i bil, Autofaste, for derved at vinde et stærkere fokus på det, som faktisk er vigtigt i livet. Men med det indre fokus (og dermed indre berigelse, fordi det vigtig i livet får mere plads) følger også en forbedring i det ydre. Det er helt klart godt at køre mindre i bil, det er helt klart godt at spise mindre kød. Produktionen af kød yder verdens største bidrag til overudslippet
160 af CO2. Men det er indirekte virkninger af fastens egentlige formål. Ligesom kirkens og evangeliets politiske virkninger er indirekte – men virksomme. Guds ord er aldrig uvirksomt – indre og ydre hænger nemlig sammen.

Ligesom brudejomfruerne sidder vi og venter, vi sidder med vores små lys i
165 mørket – både det indre og et ydre. Men vi har næring til vores lys, og det er vores håb, som vi ikke vil miste. Og derfor forbereder vi os. For vi ved, at der er et større lys, et uendeligt lys, og lysene i de små lamper er ikke andet end genskin af det store lys, som er verdens lys. Derfor glæder vi os over alle små lyspunkter, beskedne fremskridt i den politiske proces, små holdningsændringer og
170 adfærdsændringer, unge mennesker som investerer sig selv for et bedre klima. Der er mange små lys. Nogen gange så små, at vi er nød til at slukke byens lys for at se det. Men fordi alle lysene er genskin af Guds lys, er de grunde til håb, fordi de spår om langt større ting.

175 Vi venter og vi opgiver aldrig håbet eller kampen, for mørket får ende.
Blåt vælded lys frem af skyers skred,
rørte vor jord midt i tidens strømme,
svøbte en flig af Guds evighed

180 som blanke knopskæl om vinterdrømme.
Skærmer henede
Gudsrigets glæde,
sårbart til stede
i tro og håb.

185 Amen.

I stedet for den almindelige kirkebøn vil jeg i dag bede en bøn, som biskoppen
over Grønland, Sofie Petersen har skrevet i anledning af klimatopmødet i
Durban. Grøn Kirke har opfordret alle landets kirker til at inddrage denne bøn i
190 gudstjenesterne i dag.

Bøn

Gud vor fader og skaber, Vi siger dig tak for dit store skaberværk.

195

Livet, medmennesket og den jord, du har givet os at leve på, har vi til fælles med
alle mennesker. Men vi ser, at ændringer i klimaet bliver kraftigere dag for dag.
På Grønland smelter indlandsisen, og det påvirker os alle. I særlig grad påvirker
det fangernes levevis i nord. De tvinges til at ændre deres levevis, for isen er
200 tyndere end den plejer at være.

Vi oplever, at der i grådighedens navn gøres vold imod jorden, havet og luften -
dette underfulde, som du har givet os. Og vi oplever, at kulturer ændres, og at
mennesker på udsatte steder må flygte, fordi klimaet ændrer sig.

205

Din jord, Gud, er en gave, der gives os, og jorden er så underfuld, at den må
deles med vore medmennesker og vore efterkommere.

Derfor beder vi dig gøre os lydhøre. Gør os lydhøre over for din søn, der
210 utrætteligt gør os opmærksom på ansvaret for vor næste. Må Jesu budskab
rodfæste sig i hver og en af os, så vi ikke tænker snævert på vor egen familie og
nærmeste nabo, men også tænker på næsten, der er ramt af tørke,
oversvømmelse og andre menneskeskabte ulykker.

215 Lad din Helligånds virke oplyse os i dag samt alle de politikere, der i disse dage er
samlet til klimaforhandlinger i Durban. Giv at vi alle både i handling og ord
medtænker vor næste verden over, så indsigt og respekt for dit skaberværks

storhed kan fylde os.

220

Derom beder vi dig, almægtige Gud. Amen.

Kilde

www.gronkirke.dk/ressourcer

225

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

2. søndag i advent, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

230

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/martin-ishoys-praediken-2-sondag-i-advent>

235

240

245

250

255